

Toxumçuluq haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasında toxum istehsalının, tədarükünün və istifadəsinin hüquqi əsaslarını müəyyən edir.

I fəsil. Ümumi müddəalar

Maddə 1. Əsas anlayışlar

Bu Qanunda istifadə edilən terminlər və anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

- «**toxumçuluq**» — kənd təsərrüfatı, meşə, dərman və bəzək bitkilərinin çoxaldılması məqsədilə istifadə edilən toxumların istehsalı, tədarükü və istifadəsinə yönəldilmiş elmi, aqrotexniki və təşkilati tədbirlər sistemi;
- «**toxum**» — sortun təkrar istehsalı üçün istifadə edilən bitkilərin generativ (toxum) və vegetativ (çilik, ting, şitil, soğanaq, kök yumruları və s.) orqanı;
- «**orijinal toxum**» — ilkin toxumçuluq mərhələlərində bitki nəsilərinin seleksiya yolu ilə *originatorun nəzarəti altında* seçilməsi və qiymətləndirilməsi nəticəsində alınmış toxum;
- «**super elit toxum**» — orijinal toxumun çoxaldılmasından alınmış toxum;
- «**elit toxum**» — super elit toxumun çoxaldılmasından alınmış toxum;
- «**reproduksiya toxum**» — elit toxumun ardıcıl çoxaldılmasından alınmış toxum;
- «**sort**» — eyni genotip, genotiplər qrupu və fenotiplərin əlamətlərini səciyyələndirən, həmin botaniki taksona aid digər bitki qruplarından ən azı bir əlamətlə fərqlənən oxşar bitkilər qrupu;
- «**sortdəyişmə**» — bitki sortlarının yeni, daha məhsuldar və keyfiyyətli sortlarla əvəz olunması;
- «**sorttəmizləmə**» — sorttəmizliyi və bioloji keyfiyyətləri pisləşmiş toxumların həmin sortun yüksək reproduksiya və keyfiyyətli toxumları ilə əvəz edilməsi;
- «**aprobasiya**» — *toxumluq əkinlərin* sorttəmizliyinin, xəstəliyə yoluxmasının, ziyanvericilər tərəfindən zədələnməsinin və əlaqədar dərəcəsinin təyini;
- *sortluq və səpin keyfiyyətləri* — *toxumun sorta məxsus genetik təmizliyi və səpinə yararlılığının kompleks göstəriciləri*;
- «**ticarət dövriyyəsinə daxil olma**» — satış məqsədilə tədarük olunan, saxlanılan və mübadilə üçün istifadə edilən toxumlar;
- «**dövlət reyestri**» — müəlliflik və patent hüququ mühafizə olunan bitki sortlarının dövlət qeydiyyat siyahısı;
- «**toxum istehsalçılarının reyestri**» — toxumçuluq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün [dövlət toxumçuluq xidmətində](#) attestasiyadan keçmiş fiziki və hüquqi şəxslərin uçotu siyahısı.

- *toxum partiyası—mənşəyinə və keyfiyyətinə görə eyni olan toxum kütləsi;*
- *originator—mühafizə olunan sortun əlamətlərinin qorunmasını təmin edən hüquqi və ya fiziki şəxs;*
- *aprobator—bitkilərin sortluq və toxumluq əkinlərində aprobasiya aparmaq hüququ olan fiziki şəxs;*
- *toxum istehsalçıları—dövlət reyestrinə daxil edilmiş sortların toxumunun istehsalı ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslər;*
- *qrunt nəzarəti—bitkilərin və onların toxumlarının konkret sorta mənsub olmasını müəyyənləşdirmək üçün xüsusi sahələrdə toxum səpməklə bitkilərin sortluq təmizliyinin müqayisəli təyini;*
- *laboratoriya üsulu ilə sortluq nəzarəti—laboratoriya müayinələrinin aparılması vasitəsilə toxumun sortluq təmizliyinin və onun müəyyən sorta mənsub olmasının təyin edilməsi.*

Maddə 2. Toxumçuluq haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi

Toxumçuluq haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi bu Qanundan [«Seleksiya nailiyyətləri haqqında»](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunundan və Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktlarından ibarətdir.

Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq müqavilələrində toxumçuluq üzrə müəyyən edilmiş qaydalar bu Qanunda nəzərdə tutulmuş qaydalara uyğun gəlmədikdə beynəlxalq müqavilələrin qaydaları tətbiq olunur.

Maddə 3. Toxumçuluğun məqsəd və vəzifələri

Toxumçuluğun məqsədi yüksək məhsuldarlığa və sabit irsi əlamətlərə malik, xəstəliyə, ziyanvericilərə və müxtəlif iqlim şəraitini dözümlü bitki sortları yetişdirmək və onların çoxaldılmasını təmin etməkdir.

Toxumçuluğun vəzifəsi dövlət reyestrinə daxil edilmiş bitki sortlarının sorttəmizliyini, bioloji və məhsuldarlıq keyfiyyətlərini saxlamaq üçün sortdəyişmə və sorttəzələməni həyata keçirməklə toxumların kütləvi artırılmasıdır.

Maddə 4. Toxumçuluğun obyektləri və subyektləri

Toxumçuluqda istifadə edilən bitki materialları, onların hibridləri, populyasiyaları, klonları, xətləri, toxumçuluğun obyektləridir.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada toxum istehsalı, tədarükü, ticarəti və istifadəsi ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslər toxumçuluğun subyektləridir.

Maddə 5. Toxumçuluq subyektlərinin uçotu və qeydiyyatı

Toxumçuluqla məşğul olan fiziki şəxslərin uçotu və hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

Maddə 6. Toxumçuluğun əsas prinsipləri

Toxumçuluq fəaliyyəti aşağıdakı prinsiplər əsasında həyata keçirilməlidir:

- *sortun səciyyəvi xüsusiyyətlərini təyin etməyə imkan verən fərqlilik, oxşarlıq, sabitlik və digər əlamətlərin qorunub saxlanması;*
- *toxum istehsalında təsdiq edilmiş becərmə sxemlərinə riayət olunması;*
- *istifadə olunan sort üzərində müəllifin və patent sahibinin hüquqlarının qorunması;*
- *istifadə olunan toxumların sertifikatlaşdırılmasının məcburiliyi;*
- *sortun rayonlaşma qaydalarına əməl edilməsi.*

II fəsil. Toxumçuluğun dövlət idarəçiliyi

Maddə 7. Dövlət toxumçuluq xidməti

Azərbaycan Respublikasında dövlət toxumçuluq xidməti toxumçuluğun idarə edilməsindən və toxumçuluğa dövlət nəzarətindən ibarətdir və müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

[Dövlət toxumçuluq xidmətinin](#) fəaliyyəti və vəzifəli şəxslərin səlahiyyətləri müvafiq qaydada təsdiq olunmuş əsasnamələr və təlimatlarla müəyyən olunur.

Maddə 8. Dövlət toxumçuluq xidmətinin hüquqları

[Dövlət toxumçuluq xidməti](#) aşağıdakı hüquqlara malikdir:

- *toxumçuluq subyektlərinin müvafiq qanunvericiliyə riayət etmələrinə nəzarəti həyata keçirmək;*
- *toxumlara sortluq və səpin keyfiyyətlərini təsdiq edən uyğunluq sertifikatları vermək;*
- *sortluq və səpin keyfiyyətlərini təyin etmək üçün toxum və bitki mənşəli məhsullardan nümunələr götürmək və onları təhlil etmək;*
- *dövlət standartlarına, texniki şərtlərə uyğun gəlməyən və keyfiyyət sənədləri olmayan toxumları çıxdaş etmək və onların toxumluq məqsədilə satılmasını qadağan etmək;*
- *toxumçuluq subyektlərini attestasiyadan keçirmək və uçota almaq;*
- *qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada toxumçuluq subyektlərindən sortun patent sahibi ilə lisenziya müqaviləsi bağlanmasını tələb etmək;*
- *toxumçuluq haqqında qanunvericiliyin pozulması barədə akt və təqdimatları təqsirli şəxslərin Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyətə cəlb edilməsi üçün prokurorluğa, məhkəməyə və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına göndərmək;*
- *toxum istehsalı üzrə əlverişli şəraiti olan ərazilər müəyyən etmək;*
- *toxumçuluq sahəsində beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycan Respublikasının maraqlarını müdafiə etmək;*
- *müəyyən edilmiş qaydada toxumçuluq üzrə müəssisələr, idarələr və təşkilatlar yaradılması üçün təkliflər vermək;*
- *aprotatorların hazırlanmasını, onların ixtisasının artırılmasını və attestasiya edilməsini təşkil etmək;*
- *dövlət reyestrinə daxil edilmiş sortların orijinal, super elit, elit və reproduksiya toxumları ilə qrunn nəzarəti aparmaq;*
- *ölkə ərazisində seleksiya nailiyyətlərinin dövlət reyestrini aparmaq;*

- qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqları həyata keçirmək.

Maddə 9. Dövlət toxumçuluq xidmətinin vəzifələri

[Dövlət toxumçuluq xidməti](#) aşağıdakı vəzifələri daşıyır:

- toxumçuluq subyektlərinin fəaliyyətini əlaqələndirmək;
- tələb və təkliflər nəzərə alınmaqla, dövlət yerli və sığorta toxum fondlarının yaradılması üçün təkliflər hazırlamaq;
- toxumçuluğa dair standartlar, normativlər, əsasnamələr və təlimatlar hazırlamaq, təsdiq etmək və ya onları səlahiyyətli orqanların təsdiqinə vermək;
- toxumçuluqda tətbiq edilən rəsmi dövlət sənədlərinin, kataloqların, *sertifikatların*, uçot-hesabat formalarının nəşrini təşkil etmək;
- toxumçuluq üzrə sərğilər və hərracları keçirmək;
- toxumçuluq sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın və kooperasiyanın inkişaf etdirilməsini əlaqələndirmək;
- toxum bazarının konyukturunu öyrənmək və təhlil etmək;
- toxumçuluq ixtisası üzrə mütəxəssislər hazırlanmasını təşkil etmək;
- *toxum istehsalçıları standartlar, təlimatlar və digər normativ sənədlərlə təmin etmək*;
- qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələri yerinə yetirmək.

III fəsil. Toxumçuluğun təşkili

Maddə 10. Toxumçuluq sistemi

Toxumçuluq sistemi orijinal, super elit, elit və reproduksiya toxumları istehsalından, sığorta fondunun və dövlət toxum ehtiyatlarının yaradılmasından ibarətdir.

Müxtəlif bitki sortlarının toxum istehsalının xüsusiyyətləri toxumçuluq sisteminin yaradılması zamanı nəzərə alınır və [müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının](#) normativ aktları ilə tənzimlənir.

Maddə 11. Toxum istehsalı

Mühafizə olunan sortların toxumlarının istehsalı toxumçuluğun əsas prinsiplərinə riayət edilməsi şərti ilə həyata keçirilir.

Orijinal, super elit və elit toxumların istehsalı sortun müəllifinin və ya patent sahibinin nəzarəti altında elmi-tədqiqat və tədris müəssisələrinin təcrübə təsərrüfatlarında, reproduksiya toxumlarının istehsalı dövlət və bu fəaliyyət növü ilə məşğul olan ixtisaslaşdırılmış özəl toxumçuluq subyektlərində həyata keçirilir. Sort müəllifləri qanunvericiliyə uyğun olaraq fərdi qaydada super elit və elit toxumların istehsalı ilə məşğul ola bilərlər.

Calaqaltı və calaquistü» ağacların yaradılması üçün xəstəliklərə və zərərvericilərə davamlı əkin materialları müvafiq elmi-tədqiqat müəssisələrində və ya müqavilə şərtləri ilə elmi-tədqiqat müəssisələrinin nəzarəti altında ixtisaslaşdırılmış təsərrüfatında istehsal olunur

Maddə 12. Toxumçuluq subyektlərinin attestasiyası

Toxumçuluqla məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslər müvafiq qaydada təsdiq edilmiş əsasnaməyə uyğun olaraq [dövlət toxumçuluq xidmətində](#) attestasiyadan keçirlər və toxum istehsalçılarının reyestrinə daxil edirlər.

Toxum istehsalçılarının reyestrinə daxil edilməmiş hüquqi və fiziki şəxslərin istehsal etdikləri toxumlara *sortluq və səpin keyfiyyətlərini təsdiq edən uyğunluq sertifikatları* verilmir.

Maddə 13. Sorttəzələmə müddəti

İstehsal edilən toxumların sorttəzələmə müddətini müəllifin və ya patent sahibinin tövsiyyəsinə əsasən [dövlət toxumçuluq xidməti](#) müəyyən edir.

Maddə 14. Toxumçuluq üzrə qapalı rayonlar

Yüksək keyfiyyətli toxumlar yetişdirməyə əlverişli fitosanitar və texnoloji şərait yaratmaq məqsədilə [dövlət toxumçuluq xidməti müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının](#) razılığı ilə toxum istehsalı üzrə qapalı rayonlar müəyyən edilə bilər.

Maddə 15. Toxum fondları, onların yaradılması və istifadəsi

Məhsul istehsalçılarını təmin etmək, dövlətin beynəlxalq müqavilələrini yerinə yetirmək, habelə təbii fəlakətə məruz qalmış bölgələrə köməklik göstərmək məqsədilə dövlət, yerli və sığorta toxum fondları yaradılır.

Toxum fondlarına dövlət reyestrinə daxil edilmiş sortların dövlət standartlarının tələblərinə cavab verən toxumları tədarük edilir.

Toxum fondlarının həcmi, tədarük, saxlanma və istifadə qaydaları [müvafiq icra hakimiyyəti orqanları](#) tərəfindən müəyyən edilir.

Toxum fondlarına toxum tədarüku [müvafiq icra hakimiyyəti orqanları](#) ilə toxumçuluq subyektləri arasında bağlanmış müqavilələr əsasında həyata keçirilir.

Dövlət sığorta və yerli toxum fondlarına sifariş [müvafiq icra hakimiyyəti orqanları](#) tərəfindən verilir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında dövlət və sığorta toxum fondlarının yaradılması və istifadəsi [Naxçıvan Muxtar Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı](#) tərəfindən həyata keçirilir.

Dövlət, sığorta və yerli toxum fondları [müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının](#) sərəncamında olur.

Sığorta toxum fondu hər il təzələnilir.

Sığorta toxum fondunun müəyyən edilmiş müddətdə başqa məqsədlər üçün istifadəsi qadağandır.

Toxum fondlarının əmtəəlik məhsuldan yaradılmasına bir qayda olaraq yol verilmir. Müstəsna hallarda toxum fondlarının əmtəəlik məhsuldan yaradılması [müvafiq icra hakimiyyəti orqanının](#) qərarı ilə həyata keçirilə bilər.

IV fəsil. Toxumçuluq müəssisələri və toxumçuluqda sahibkarlıq fəaliyyəti

Maddə 16. Dövlət toxumçuluq müəssisələri

Dövlət toxumçuluq müəssisələri öz fəaliyyətlərini təsərrüfat hesabı və özünümaliyyələşdirmə prinsipi ilə həyata keçirirlər. Toxumçuluğun inkişafını dəstəkləmək üçün dövlət büdcəsindən bu sahəyə məqsədli vəsaitlər ayrıla bilər. Dövlət toxumçuluq xidməti belə müəssisələrə yalnız onların əsas fəaliyyət istiqamətlərinə aid məhsullara sifariş müəyyən edir, digər məhsullara müəssisə sərbəst sərəncam verir.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla dövlət toxumçuluq müəssisələrinin fəaliyyətinə və idarə edilməsinə dövlət bələdiyyə və digər orqanların qarışmasına yol verilmir.

Aqrar islahatı zamanı dövlət toxumçuluq müəssisələrinin təşkilati-hüquqi formasının dəyişdirilməsi «[Aqrar islahatının əsasları haqqında](#)» və «[Sovxoz və kolxozların islahatı haqqında](#)» Azərbaycan Respublikasının Qanunları ilə tənzimlənir.

Maddə 17. Qeyri-dövlət toxumçuluq müəssisələri

Qeyri-dövlət toxumçuluq müəssisələrinin təşkilati-hüquqi formalarını təsisçilər müstəqil müəyyən edir, onların yaradılması və fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 18. Fərdi toxumçuluq fəaliyyəti

Fərdi toxumçuluq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyən fiziki şəxslər bu qanunda nəzərdə tutulmuş hal istisna olmaqla, yalnız reproduksiya toxumlarının istehsalı və satışı ilə məşğul ola bilərlər.

Maddə 19. Toxumçuluq subyektlərinin hüquqları

Mülkiyyət formasından asılı olmayaraq toxumçuluq fəaliyyəti ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslər aşağıdakı hüquqlara malikdirlər:

- sahibkarlıq fəaliyyətini müstəqil qurmaq;
- qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, istehsal edilən məhsullara sahiblik, istifadə və sərəncam hüquqlarını sərbəst həyata keçirmək;
- dövlət toxumçuluq xidmətindən güzəştli şərtlərlə toxum, uçot-hesabat sənədləri almaq, istehsal etdikləri məhsullara keyfiyyət sənədləri verilməsini tələb etmək;
- toxumçuluq sahəsində keçirilən konfranslarda, simpoziumlarda, sərğilərdə və hərəaclərdə iştirak etmək;
- toxumçuluqda tətbiq edilən maliyyə-kredit, gömrük və başqa güzəştlərdən istifadə etmək;
- qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqları həyata keçirmək.

Maddə 20. Toxumçuluq subyektlərinin vəzifələri

Toxumçuluq subyektlərinin vəzifələri aşağıdakılardır:

- toxumçuluğa dair Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əməl etmək;
- toxumçuluğun əsas prinsiplərinə riayət etmək;
- *patent sahibi ilə müəyyən edilmiş qaydada bitki sortlarının toxumlarından istifadəyə görə haqq ödənilməsinə nəzərdə tutan lisenziya müqaviləsi bağlamaq*;
- ticarət dövriyyəsinə daxil edilən toxumların sənədlərində göstərilmiş sortluq və səpin keyfiyyətlərinə təminat vermək;
- dövlət standartları ilə müəyyən edilmiş müddətdə toxum nümunələrini saxlamaq;
- hər bir sort üzrə, müəyyən edilmiş formada, toxumların sortluq və səpin keyfiyyətlərinin sənədləşdirilməsini aparmaq və onları bir il müddətində saxlamaq;
- bitki karantini tələblərinə əməl etmək;
- müəyyən edilmiş qaydada uçot-hesabat işləri aparmaq və müvafiq orqanlara məlumat vermək;
- qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələri yerinə yetirmək.

V fəsil. Toxumların dövriyyəsi

Maddə 21. Toxumların dövriyyəyə daxil edilməsi

Azərbaycan Respublikasında dövlət reyestrində qeydiyyatda alınmış, sortluq və səpin keyfiyyətləri dövlət standartlarının tələblərinə cavab verən bitki sortlarının toxumları dövriyyəyə daxil edilir.

Maddə 22. Toxumların sortluq və səpin keyfiyyətlərinin sertifikatlaşdırılması

Toxumların sortluq və səpin keyfiyyətlərinin normaları müvafiq dövlət standartları ilə müəyyən edilir.

Toxumluq əkinlərin tarla müayinəsi, aprobeşiyası, toxum nümunələrinin təhlili müvafiq qaydada təsdiq edilmiş, təlimatlar əsasında [dövlət toxumçuluq xidməti](#) tərəfindən aparılır.

Toxumların laboratoriya təhlili *dövlət toxumçuluq xidmətinin akkreditasiya edilmiş sınaq laboratoriyalarında və ya akkreditasiya edilmiş sınaq laboratoriyalarında* aparılır.

Dövlət standartlarının tələblərinə cavab verən toxumlara *akkreditasiya edilmiş uyğunluğu qiymətləndirən qurumlar* tərəfindən sortluq və səpin keyfiyyətlərini təsdiq edən *uyğunluq sertifikatları* verilir. *Bu uyğunluğu qiymətləndirən qurumların akkreditasiyası «Uyğunluğun qiymətləndirilməsi sahəsində akkreditasiya haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən olunmuş qaydada həyata keçirilir.*

Dövlət standartlarına cavab verməyən toxumlara təhlillərin nəticəsini əks etdirən vəsiqələr verilir.

Maddə 23. Toxumların qablaşdırılması və etiketləşdirilməsi

Ticarət dövriyyəsinə daxil edilmiş toxumlar müvafiq qaydada qablaşdırılır və etiketləşdirilir.

Etiketdə toxumun keyfiyyəti haqqında tam məlumatlar verilir.

Kimyəvi və bioloji preparatlarla işlənmiş toxumların qablarında müvafiq xəbərdarlıq yazıları olur.

Etiketdə və ya müşayiətedici sənədlərdə toxumların istifadəsi üzrə təhlükəsizlik qaydaları haqqında məlumatlar olur.

Maddə 24. Toxumların ticarət dövriyyəsinə daxil edilməsi

Azərbaycan Respublikasında rayonlaşmış, *sortluq və səpin keyfiyyətlərini təsdiq edən uyğunluq sertifikatı* və fitosanitar sertifikatı olan bitki sortlarının toxumları ticarət dövriyyəsinə daxil edilir.

Aşağıdakı toxumların ticarət dövriyyəsinə daxil edilməsinə yol verilmir:

- rayonlaşmamış sortların;
- *sortluq və səpin keyfiyyətlərini təsdiq edən uyğunluq sertifikatı* və fitosanitar sertifikatı olmayan toxumların;
- qablaşdırılmamış və etiketləşdirilməmiş toxumların;
- *sortluq və səpin keyfiyyətlərini təsdiq edən uyğunluq sertifikatının* müddəti qurtarmış toxumların;
- sort qarışığı olan toxumların.

Maddə 25. Toxumların karantin mühafizəsi

Toxumların karantin obyektlərindən mühafizəsi Azərbaycan Respublikasının *fitosanitar nəzarəti* haqqında qanunvericilik aktlarına uyğun həyata keçirilir.

Maddə 26. Toxumların əldə edilməsi, istifadəsi və satışı

Toxumların əldə edilməsi, istifadəsi və satışı mühafizə olunan sortun patent sahibi ilə bağlanmış lisenziya müqaviləsi əsasında həyata keçirilir.

Bitki sortlarının toxumlarından istifadəyə görə patent sahibi ilə bağlanmış lisenziya müqaviləsində patent sahibinə ödəniləcək haqqın miqdarı, müqavilənin şərtləri və tərəflərin məsuliyyəti göstərilməlidir. Sort müəllifinə və patent sahibinə toxumdan istifadəyə görə müvafiq olaraq mükafatın və haqqın ödənilməsi qaydası [müvafiq icra hakimiyyəti orqanı](#) tərəfindən müəyyən edilir.

Dövlət reyestrinə daxil edilməmiş bitki sortlarının toxumları aşağıdakı hallarda istifadə oluna bilər:

- beynəlxalq müqavilələr əsasında becərilərək Azərbaycan Respublikasından ke edilməsi məqsədilə;
- [müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının](#) qərarına əsasən;
- seleksiya, tədqiqat, sınaq və sərğilərdə nümayiş etdirmək məqsədilə;
- ~~əmtəlik məhsul emalı məqsədilə;~~
- ~~istehsalçıların daxili ehtiyaclarını ödəmək məqsədilə (kənara satmamaq şərtlə).~~

Toxumun istehsalında və dövriyyəsinə genetik modifikasiya olunmuş bitkilərin, yaxud müasir biotexnoloji və gen mühəndisliyi metodları ilə yaradılmış kənd təsərrüfatı bitki materiallarının istifadəsinə yol verilmə

Maddə 27. Toxumların idxal və ixracı

Dövlət reyestrində qeydiyyatdan keçmiş sortluq və səpin keyfiyyətlərini təsdiq edən uyğunluq sertifikatı və fitosanitar sertifikatı olan toxumlar Azərbaycan Respublikasına idxal oluna bilər.

Dövlət reyestrində qeydiyyata alınmamış sortların toxumları yalnız seleksiya, tədqiqat, sınaq və sərgilərdə nümayiş etdirmək məqsədilə idxal oluna bilər. Gen mühəndisliyi əsasında alınmış bitki toxumlarının (genetik dəyişdirilmiş və ya genetik modifikasiya edilmiş orqanizmlərin) Azərbaycan Respublikasına idxalına yalnız «Mədəni bitkilərin genetik ehtiyatlarının mühafizəsi və səmərəli istifadəsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 21-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada yol verilir. ~~Bu~~ ~~toxumların gətirilməsinə yalnız müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi müstəsna hallarda və qaydada yol verilə bilər.~~

Toxumların karantin icazəsi olmayan vasitələrlə idxal və ixracına yol verilmir.

Əməkdaşlıq müqavilələrində başqa şərtlər nəzərdə tutulmamışdırsa, toxumların ixrac və idxal edilməsində beynəlxalq sertifikatların göstəriciləri qəbul edilir.

İxrac edilən toxumların sortluq və səpin keyfiyyətlərinin ekspertizası Beynəlxalq Toxum Assosiasiyasının (İSTA) qəbul etdiyi qaydalara uyğun aparılır.

VI fəsil. Toxumçuluğa dövlət himayəsi və qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət

Maddə 28. Toxumçuluğun stimullaşdırılması

Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarında güzəştli investisiya, qiymət, kredit və vergi siyasəti vasitəsilə toxumçuluğa dövlət himayəsi həyata keçirilir.

Toxum fondlarının yaradılması üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada lazımi maliyyə ehtiyatları ayrılır.

Toxum fondlarının dəyərinin 50 faizi istehsalçılara qabaqcadan ödənilir.

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş kvota əsasında elmi-tədqiqat və tədris müəssisələrinin təcrübə təsərrüfatlarında tələb olunan miqdarda orijinal, super elit və elit toxumların istehsalına çəkilən xərclər dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına həyata keçirilir.

Toxumçuluq və tinglik təsərrüfatlarından satılan 1-ci və 2-ci reproduksiya toxumlarına və tinglərə görə dövlət büdcəsindən təsərrüfatlara subsidiya ödənilir. Subsidiyanın ödənilməsi qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Toxumluq bitkilər qanunvericiliyə uyğun olaraq dövlət tərəfindən sığortalanır.

Karantin obyektlərinin yayılmasının qarşısını almaq üçün profilaktiki və ləğvedici tədbirlərin aparılması nəticəsində məhv edilən toxumlara və toxumluq əkinlərə çəkilən xərclər dövlət tərəfindən kompensasiya edilir.

Maddə 29. Toxumçuluğun elmi təminatı

Azərbaycan Respublikasında toxumçuluğun elmi təminatı müvafiq elmi-tədqiqat və ali tədris müəssisələri tərəfindən həyata keçirilir və məqsədli proqramlar əsasında dövlət tərəfindən maliyyələşdirilir.

Maddə 30. Toxumçuluq haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət

Karantin obyektinə ilə yoluxmuş, dövlət standartlarına uyğun gəlməyən toxumların əkini, səpini, tedarükü və satışı:

- *sortluq və səpin keyfiyyətlərini təsdiq edən uyğunluq sertifikatı və fitosanitar sertifikatı olmayan toxumların idxalı, ixracı və ticarət dövriyyəsinə daxil edilməsi;*
- *toxum partiyasının keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi qaydalarına əməl edilməməsi, yaxud keyfiyyət göstəricilərinin bilərəkdən təhrif olunması;*
- *lisenziya müqaviləsi bağlanmadan bitki sortlarının toxumlarından istifadə edilməsi;*
- *toxumçuluğun əsas prinsiplərinə riayət edilməməsi;*
- *toxumçuluqda tətbiq edilən uçot-hesabat sənədlərinin aparılmasında saxtakarlığa yol verilməsi və qanunvericiliyin pozulmasına yönəldilmiş digər hallar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən məsuliyyətə səbəb olur.*

Toxumçuluq haqqında qanunvericiliyin pozulmasında təqsirkar olan vəzifəli şəxslər və vətəndaşlar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Heydər ƏLİYEV.

Bakı şəhəri, 11 mart 1997-ci il.

Nö 257-IQ.

«Azərbaycan» qəzetində dərc edilmişdir (15 aprel 1997-ci il, № 72) («LegalActs» LLC).

«Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu»nda dərc edilmişdir (30 noyabr 1997-ci il, № 5, maddə 354) («LegalActs» LLC).

23 noyabr 2001-ci il tarixli, [219-IIOD nömrəli](#); 23 aprel 2002-ci il tarixli, [311-IIOD nömrəli](#); 03 dekabr 2002-ci il tarixli, [389-IIOD nömrəli](#); 20 sentyabr 2005-ci il tarixli, [996-IIOD nömrəli](#); 1 fevral 2007-ci il tarixli, [238-IIIOD nömrəli](#); 27 fevral 2007-ci il tarixli, [251-IIIOD nömrəli](#); 1 fevral 2008-ci il tarixli, [543-IIIOD nömrəli](#); 22 oktyabr 2013-cü il tarixli, [774-IVOD nömrəli](#); 14 iyun 2016-cı il tarixli, [287-VOD nömrəli](#); 14 aprel 2017-ci il tarixli, [607-VOD nömrəli](#) Qanunlara əsasən əlavələr və dəyişikliklərlə («LegalActs» LLC).

© LegalActs LLC